

VEČERNI LIST

NEODVISEN DNEVNIK

Iskanje: Enostopenjasta papirna (59 mm široka in 8 mm visoka ali nje prostor) za enkrat po 50 vin., za dva- in večkrat po 43 vin. — Ob sobotah dvojni tarif. —
Pisano: Enostopenjasta papirna K 1.—, — izhaja vsak dan, izvenli nedežja in praznike, ob 2. uri popoldne.

Cena celoletna po pošti K 40.—, za Ljubljano K 38.—
— polletna : : : 20.—, : : : 18.—
— četrtletna : : : 10.—, : : : 9.—
— mesečna : : : 3.50, : : : 3.—
Uredništvo in uprava: Kopitarjeva ulica 6. — Telefon 50.

Regent Aleksander gre obiskat očeta.

Belgrad, 24. jan. Regent Aleksander je odpotoval z avtomobilom proti jugu. Pelje se na obisk k svojemu očetu kralju

Petru v kopališče Faleron pri Atenah. Kakor smo zvedeli, bo od tam odšel v Pariz na mirovno konferenco.

Srbi za popolno ravnopravnost.

Belgrad, 23. jan. Kakor poroča ljubljanski koresp. urad, se je razgovarjal novozapriseženi hrvatski ban dr. Paleček z ravnateljem jugoslovanskega dopisnega urada in mu je izjavil, da ni pri nobeni srbski stranki, akoravno je stopil v stik z voditelji vseh političnih frakcij, našel na stremiljenje po separatizmu ali srbski hegemoniji. Vse srbske stranke stremijo za

čim dovršenejšim ujedinjenjem naroda SHS na temelju popolne enakopravnosti vseh delov naroda. Srbski politiki odklanjajo istotako z vso odločnostjo vsak srbski separatizem, kakor odklanjajo hrvatskega ali slovenskega. Tudi oni vidijo rešitev vseh delov našega naroda v ustanovitvi popolnega narodnega edinstva. To je ena svetla točka naše sedanjosti.

Ameriška misija pozna nemška nasilstva na Koroškem.

Slovenski komisariat je sporočil iz Celovca, da nemške oblasti slovenske begunce aretirajo in odpeljujejo neznanokam. Na tozadevno vprašanje Narodne vlade v Ljubljani ni iz Celovca sploh nobenega odgovora. Zato se je Narodna vlada

obrnila naravnost na ameriško misijo in jo opozorila, koliko osebne svobode uživajo Slovenci na Koroškem.

To nemško ravnanje oovori bolj proti Nemcem ko naše najbolj podprte pritožbe.

Wilson se vrne v Ameriko.

Pariz, 23. jan. (Lj. k. u.) Jugoslov. dop. urad poroča: V političnih krogih se potrjuje, da se predsednik Wilson povrne v Ameriko še pred 10. februarjem. Po doseglju uradno še nepotrjeni vesti odpotuje

dne 5. februarja. Prvotno je Wilson nameraval ostati le malo časa v Evropi. Toda pogajanja so se tako zavlekla, da se je bivanje Wilsonovo v Evropi podaljšalo.

Nevarnost oboroženega konflikta med Poljaki in Čehi.

Krakov, 23. januarja. (Lj. kor. urad.) Glasom dun. kor. urada poroča poljska brzajavna agentura: Poljski likvidacijski odbor je danes prejel obvestilo, da so češki vojaki danes zjutraj v več vlakih pripeli v Bogumin (Oderberg) in zasedli kolodvor ter kurilnico. Poizkusili so tudi zasedeti blagovni kolodvor, toda so bili gla-

som danes opoldne dospelje vesti odbiti. Boguminsko delavstvo je po telefonu prosilo, naj se mu pošlje orožje.

Bogumin je važno železniško križišče na bivši avstrijsko-šleški meji v spornem tešenjskem ozemlju. Zahtevajo to rud bogato ozemlje zase Čehi in Poljaki.

Očitki hrvatske vlade Slovincem.

Ljubljana, 24. jan. Snočni zagrebški »Obzor« razpravlja obširno o hrvatsko-slovenskem razmerju glede prehrane. Članek ima uraden značaj in zavrača slovenske pritožbe, da je hrvatska vlada vpeljala pravi gospodarski dualizem, sklicujoč se zlasti na troje: 1. Hrvatska vlada pravi, da je bila Sloveniji naklonjena do skrajnih mej. Dala je 200 vagonov moka, 100 vagonov koruze, 20 vagonov ovs, 5 vagonov ječmena in 150 vagonov krompirja. 2. Slovenci so nekorektno ravnali, ker so po Petru Briskiču, Ivu Bradetiču in Janku Tavčarju hoteli kupiti v Sremu živež preko maksimalne cene, kar je hrvatska vlada morala preprečiti. 3. Slovenci se ne menijo za prevozna dovoljenja in v Špilju jemljejo potnikom, ki potujejo v Nemško-Avstrijo, živež, dasi imajo hrvatska prevozna dovoljenja.

Sotrudnik našega lista je danes zaprosil pri poverjeniku za prehrano dr. Tavčarju pojasnil glede teh očitkov. Dr. Tavčar mu je izjavil:

Navedbe hrvatske vlade glede količine živeža ne odgovarjajo popolnoma dejstvom. Obljubljeno je bilo 200 vagonov moka, a se je obljuba spremenila, da so dajali namesto moka po večini žito. Teh 200 vagonov pa še do danes ni popolnoma dobavljenih. Krompirja smo dobili pred zadnjim časom kakih 50 vagonov, 100 vagonov je v zadnjih dneh aviziranih. Od njih so prišli 3 vagoni v Trbovlje, katere pa mi je delavstvo na dispozicijo postavilo, češ da je skoro dve tretjini krompirja gnila in črnega in da je tako a prstjo namešan, da se rabiti ne more. Koruze je prišlo zadnji čas 84 vagonov, a v storžih; koruza je mokra, se mora posušiti in zrokatiti, na kar se šele lahko zmele. Imamo pa smo dva mlina. To torej ni nujna odpomoč.

Glede nakupovanja v Sremu je treba poudariti, da je ta akcija bila namenjena Koroški, ki je bila ne le v političnem, ampak tudi v gospodarskem oziru v težavnem položaju. Za potek tega nakupovanja ne zadeva ljubljanskega poverjenistva nobena odgovornost.

Kar se tiče očitkov, da se naša obmejna straža ne ozira na hrvatska prevozna dovoljenja, je treba pripomniti, da je

Narodna vlada v Ljubljani postavila načelo, dogovorjeno z narodnim večem, da sme blago le proti kompenzacijam preko meje, kar je bilo nujno potrebno. Na tem stališču je morala tudi vstrajati. Resnično pa je, da so se pri preiskavi prtljage dogodili nekateri slučajji, ki niso bili v smislu vladne odredbe in ki so zadevali tudi slovensko dijaštvo, toda vlada je izdala ukaz, da se taki slučajji preprečijo.

Italijanske krutosti.

Split, 24. jan. (Lj. k. u.) Dne 22. januarja so italijanske okupacijske oblasti poslale v Komizo kot zapovednika dva mladenciča, ki sta fanatična šovinista do skrajnosti. Spričo svoje mladosti in neizkušnosti ne moreta doumiti resnosti svojega položaja in poverjene jima naloge in terorizirata na nečuven način to ubogo, vsekdar mirno in premirno prebivalstvo. Našla sta dva izrodka kot konfidenta, s katerima se izvrstno ujemata. Ko so Italijani prevzeli upravo občine Komize, so izobesili obilgato italijansko trikoloro. Potem je eden izmed dveh zapovednikov, imenovan komisarjem, pozval 17 uglednejših meščanov na dogovor. Ti pa so zavedno in enodušno odhlonili vsako sodelovanje v občinskem poslovanju, ne priznavajoč nobenega tujega komisarja. Ob tej priliki so oddali energičen pismen protest. Nato je bilo zabranjeno nositi orožje in odrejena revizicija orožja. Po konfidentih so Italijani zvedeli, da imata dva težaka puške, katerih nista bila oddala. Zato so obadva odgnali v zapor, kakor najhujša razbojnika. Zaprlji so tudi starca Miho Markoviča, ker je njegov sin izvlekel iz morja razpočeno vojaško puško. Zaradi tega, ker je imel neprijavelno lovsko puško, so zaprlji tudi Vieka Kuciča. Te ujetnike so imeli zaprte tri dni v mestnih temnicah (ječah), potem so jih odgnali v Šebenik in Zader. Čez 10 dni preganjanja in nepopisnih muk v Zadru so jih zopet izpustili domov. V Zadru jih je italijanska množica zasmehovala in opljuvala. V zaporu so bili dva dni in dve noči brez jedi in pijače. Medtem so se v Komizi nadaljevala nasilja. Kar se tiče hrane, so dali Italijani dva meseca po dva kilograma riža in en kilogram brašna (moke) za osebo. Sedaj dele zopet po en kilogram pšenice ali riža. Svojima konfidentoma dele obilneje, tudi na kvintale, ako zahtevajo. Našemu gladnemu prebivalstvu se posmehejejo, rekoč: »Naj vam dasta hrane Wilson in Jugoslavija!« Po novem letu so veljavne nove odredbe. Zatvorili so hrvatsko čitalnico, razpustili Sokolsko veče itd. Te dni je karabinijer pozval mestnega župnika, starega don Juraja Brajčina, naj pride na zapovedništvo. Ko je tam dolgo čakal, mu je dejal zapovednik, da ga ne utegne sprejeti, naj odide domov, ne sme pa z doma do jutri. Drugo jutro ob desetih je prišel pozvani župnik zopet k zapovedniku. Ta ga je jel karati, da se bavi s politikom. Drugega mestnega duhovnika Kratiniča so ponoči poklicali k umirajočemu bolniku. Srečala ga je italijanska patrolja, ga pograbila za prsi in, ker njegovim besedam ni verjela, rekla: »duhovniki so politiki« in ga spremila do sobe umirajočega.

Zborovanje slovenskih prekmurskih kmetov.

Nočemo pod Mažara.

Radgona, 24. januarja. Voditelji prekmurskih Slovencev v takozvanih goričanskih hribih so se zbrali v nedeljo, 19. januarja, pri Sv. Benediktu v Goričancih. Navzočih je bilo 112 najodličnejših slovenskih kmečkih veljakov iz gornjega Prekmurja, med njimi 32 protestantovskih Slovencev. Po daljšem posvetovanju so soglasno sklenili, da pod nobenim pogojem ne marajo pripadati Mažarom. Ustanovili so posebno zvezo slovenskih kmetov na Prekmurjem, katera hoče zbrati pod svojo zastavo vse slovenske kraje preko Sv. Gotarda. Zanimivo je, da se je sestanka udeležilo celo nekaj zastopnikov slovenskih kmetov iz nekaterih vasi severno od monoštira (samostana) Sv. Gotarda. Po triurnem zborovanju so sklenili

resolucijo, v kateri pozivajo vse prekmurske slovenske kmete, naj vsak v svojem kraju širi slovensko kmečko organizacijo. Značilen je stavek v tej resoluciji, da se če jih Jugoslavija ne bo otela mažarskega jarma, hočejo sami osvoboditi in si ustanoviti samostojno državo prekmurskih Slovencev. Obljubili so si tudi, da hočejo vsakega tovariša, katerega bi mažarska vlada vsled tega zborovanja preganjala, oteti in ščititi tudi njegovo premoženje. Značilno je tudi, da je po zborovanju goričanskih prekmurskih Slovencev grof Zichy, ki ima v teh krajih velika veleposestva, javil, da bo zastavil pri vladi v Budimpešti ves svoj vpliv, da se slovenskim kmetom v Prekmurju radi njih zaželjene osamosvojitve ne bo zgodilo nič žalega.

Jugoslavija bo kmalu priznana.

Zagreb, 23. januarja. Kakor je zvedela belgrajska »Pravda«, pričakujejo v Srbiji, da bo nova država Srbov, Hrvatov in Slovencev v najkrajšem času priznana po zaveznikih in po nevtralnih državah.

Prvi korak k priznanju je storila Grška, ki je z velikim navdušenjem sprejela diplomatsko sporočilo o našem narodnem ujedinjenju v enotno državo.

Proč s hujskarijo spodnještajerskih Nemcev.

Maribor, 24. jan. Te dni so razvili nemškutarji in Nemci v Mariboru in na celi črti ob meji velikansko agitacijo. Širijo namreč tako gorostasne vesti, da razburjajo tudi najbolj mirnega človeka. Z vso gotovostjo trdijo, da bo meja daleč nižje od Drave, da je general Maister ustreljen itd. Z veliko vnemo pobirajo izjavo za Nemško Avstrijo. Posebno veliko agitacijo razširjajo od Narodne vlade

odstavljeni nemški sodni in politični uradniki, ki so nalašča za to najeti od nemškega državnega sveta. Vsled nevarnosti, da se ta strupena agitacija razširi tudi v najbolj zakotne kraje, in ker se je batil, da bo ljudstvo še bolj razburjeno, je policijska in vojaška oblast odredila, da se vsi hujskači zapro in kaznujejo, tuji državljani pa poženo čez mejo.

Kardinal Mercier na mirovni konferenci.

Bruselj, 24. jan. Belgijska vlada namerava poslati na mirovno konferenco kot delegata kardinala Merciera, ki se je ves čas nemške okupacije tako junaško pote-

goval za svoj narod, da ga ni občudoval. Le ves civilizirani svet, marveč so se ga bali tudi nemški barbari.

Ukrajina napovedala vojsko Rusiji!

Vtršava, 24. jan. Iz Kijeva poročajo: Ukrajinska vlada je uradno napovedala vojsko sovjetski vladi. Sovjetska vlada je svojim četam naročila, naj kljub vojni na-

povedi ne prestopijo demarkacijske črte. V Kijev so došle francoske in rumunske čete.

Slava češko-slovaški armadi.

Belgrad, 23. jan. (Lj. k. u.) Vojno ministristvo je dobilo preko čeho-slovaške vlade v Pragi brzovjavko, ki jo je poslala iz daljnega vzhoda kralju Petru in regentu Aleksandru čehoslovaška armada in ki izraža najiskrenejše pozdrave osvobojenim jugoslovanskim bratom. Na ta pozdrav je odgovoril regent v češkem jeziku: »Zelo me je razveselil pozdrav, ki mi ga je poslala iz Vladivostoka čeho-slovaška voj-

ska. Čeho-slovaški narod se je v svojih legijah boril na vseh svetovnih bojiščih proti našim narodnim sovražnikom kakor Leonidovi borci. Po težki borbi in neizmernem trpljenju je zasijalo tudi čeho-slovaškemu narodu solnce svobode. Večna bo slava čeho-slovaške legije, ker se ni borila samo za svobodo svoje domovine, ampak tudi za osvoboditev vsega kulturnega sveta, posebno pa Slovanov, izpod Nemškega robstva. Prosim Vas, sporočite junakom na daljnem vzhodu moje občudovanje in moj pozdrav. Aleksander.»

Tesna zveza med Cehi in Jugoslovani.

Praga, 23. jan. (Lj. k. u.) Čehosl. tisk. urad poroča: Te dni je došel bivši minister za narodno gospodarstvo kraljevine Srbije dr. Janković v Prago. Govoril je ob tej priliki z njim zastopnik »Narodnih Listov« o gospodarskih razmerah v Jugoslaviji. Urednik ga je vprašal po vzroku njegovega potovanja v Prago. Odgovoril mu je, da gre za valutno vprašanje ter da je dobil podrobne informacije pri ministru dr. Rašinu o zadevi skupnih nevarnosti v valutnem vprašanju. Minister je potem izjavil: Na Dunaju in v Budimpešti tiskajo nadalje bankovce brez privoljenja drugih narodnostnih držav. Samoobsebi umevno ne morem reči, kake odredbe se morajo izvesti, da se izognemo tej nevarnosti. Mi moramo vse avstro-ogrške bankovce v Srbiji popisati in predložiti mirovni konferenci, da bodo izplačani v nominalni vrednosti z dobrim denarjem, kajti znano je, da ni prišel denar v Srbijo na ta način, kakor na primer v Švico in druge nevtralne države,

namreč potom proste trgovine, temveč na nasilen način. Zaradi tega moramo avstro-ogrške bankovce, ki jih v Srbiji popisujemo, smatrati kot vsiljene rekvizijske pobotnice, ki nam jih mora plačati avstro-ogrška država. Češka industrija bo našla v Jugoslaviji velik trg in tudi naši agrarni produkti in industrijske surovine bodo našle v češko-slovaških deželah mnogo odjemalcev. Ta izmenjava naših produktov zahteva od naših politikov in državnikov, da morajo skrbeti za varno zvezo oziroma za garancije, bodisi potom internacionaliziranja železniških zvez ali potom skupnega koridorja. Samo na ta način se more zavarovati direktna zveza med našima državama. Naš koridor bi šel n. pr. od Požuna in Sopronja preko Celovca, Hrvatske in Slavonije. Ta koridor je potreben za izmenjavo blaga, a še važnejši za čehoslovaško državo, da dobi dostop do Jadranskega morja in do vsega svetovnega trga.

Sestava hrvatske vlade.

Belgrad, 23. jan. (Lj. k. u.) Jugoslov. dop. urad poroča: Čim se novi ban dr. Paleček vrne v Zagreb, stopi s hrvatskimi političnimi strankami v zvezo, da sestavi novo vlado. V glavnem se bodo vršila pogajanja med srbsko-hrvatsko koalicijo in Starčevićevo stranko prava.

Razgovor z banom.

Belgrad, 23. januarja. (Lj. kor. urad.) Ravnatelj jugoslovanskega dopisnega urada je imel intervjuv z novoimenovanim hrvatskim banom dr. Palečkom. Ban se je izjavil o razmerju avtonomnih vlad do osrednje vlade v Belgradu tako-le: Avtonomne vlade nimajo nikakega državno-pravnega značaja, pa bodo upravljale svoje posle, ki so jim bili izročeni in ki niso izključno pridržane osrednji vladi, po navodilih in pod nadzorstvom osrednje vlade SHS v Belgradu. Potrebam naše nove države bo najbolj odgovarjala notranja ureditev, ki bo temeljila na centralizmu državne uprave, a v decentralizmu samouprave v upravnih enotah kakor so občine, okraji, županije oziroma okrožja; vse to seveda na dosedanem demokratskem temelju. Ban je nadalje izrazil mnenje, da se bodo politične razmere v Hrvatski sukale okoli dveh vprašanj. Prvo vprašanje bo, kako se bo dala urediti ustava novega kraljestva, da bo odgovarjala zahtevam skupnosti in življenjskim razmeram posameznih pokrajin. Drugo vprašanje pa je vprašanje socialne politike. O finančnem in gospodarskem vprašanju je izjavil ban: Vsled vpliva dolgotrajne vojske in vsled splošne gospodarske demoralizacije je naš finančni in gospodarski položaj v Hrvatski in Slavoniji zelo slab, vendar pa ne brezupen. Mi smo agrarna dežela, pa se bomo zato lažje in hitreje opomogli od vojne, kakor druge industrijske dežele. — Bojazen, da bo povzročilo žigosanje bankovcev med prebivalstvom nemire, je ne-

utemeljena. Dosedaj se je pokazalo ravno obratno, da so z žigosanjem zadovoljni, ker pričakujejo, da bo denar obdržal tako večjo vrednost. Za naše gospodarstvo je posebne važnosti, da čim prej uredimo reden in točen promet. Hrvatska avtonomna vlada bo z vsemi močmi podpirala tozadevno prizadevanje centralnih oblasti. Glede prehrane je izjavil ban, da imamo za svoje potrebe dovolj zalog živeža. Za vprašanjem prehrane stoji v prvi vrsti vprašanje prevoznih razmer. Ako rešimo prometni problem, se nam ni bati prehranjevalnih kriz. — Naposled je ban izrazil svoje ogorčenje nad barbarskim opustošenjem Belgrada, obenem pa svoje občudovanje narodni zvestobi in narodnemu duhu, ki preveva belgrajsko prebivalstvo.

Državno veče bo zborovalo v starem dvoru.

Belgrad, 23. januarja. (Lj. kor. urad.) Jugoslovanski dop. urad: Ministrski svet je sklenil, da prilagodi za seje narodne skupščine veliko dvorano in sosedne prostore v starem dvoru. Potrebna popravila bodo izvršena v enem mesecu. Sprejet je tudi že potreben kredit.

Kako delajo koroški Nemci z našimi ujetimi fanti.

Od naših fantov, ki so ujeti na Koroškem, smo prejeli to-le pismo iz Špitala (20. jan.):

Ne vem, kaj mislijo z nami! Ali nas imajo tako radi ali nas mislijo samo obdarovati z ušmi in garjami? Drugega tako nič nimajo! No, da, ropali, zaničevati, zmerjati in pljuvati na nas, to znajo. Grözijo, kakor bi bili oni bogovi in mi psi. Naše, še ne storjene grehe nam mečejo v obraz kot Kristus na križu, in brez razlike. Saj mi orožniki se nismo bili za Koroško, niti nismo zasedali mej, bili smo tu

samo za javni red in mir, kakor za naše slovenske interese, tako tudi za nemške. Nemške orožnike smo po prevzetju orožniških postaj lepo proč poslali z vso prtljago in orožjem, segli si prijateljsko v roke in so nas še pozneje večkrat obiskali na postaji. Nas so pa kot ubijalce preganjali, aretirali in nam grozili vedno s kopitom od puške in bodalom, da nas kar usmrte.

Bil sem dobro oblečen in obut, sploh preskrbljen z vsemi rečmi, kar človek rabi in porabi v enem letu. Nisem imel strahu zime, ki je trkala na vrata, in tudi drugi ne. Toda kaj sem lahko vse vzel s seboj? Samo za silo oblečen s slabo obleko, sem moral kot največji hudodelec odriniti v ujetništvo. Kaj pa tukaj v ujetništvu? Zaprli so nas v eno hišo, ki so jo ravno pred malo časa zapustili mažarski ušivci in garjevci! Drugi dan po prihodu v to hišo sem dobil tako lične in lepe, tolste štiri uši, o katerih vem, da so z vso zvestobo pod avstrijskim poveljstvom pri Rdečem križu celo vojsko opravljale zvesto svojo službo. Čez nekoliko dni sem se pa še prav pošteno začel ogrebat in praskati, kot be-rač pod korom v cerkvi. Mislim sem še vedno, da imam samo zveste sestre Rdečega križa pri sebi, ali bilo je drugače! Ko sem se pošteno ogledal in vprašal prijatelje, kaj je to, so mi odgovorili: »Fant, garje imaš!« Nič ne lažejo. Mislim sem namreč, da sem prvi, ali so že drugi imeli še pred menoj. Torej nisem bil prvi, ker drugače bi moral biti odlikovan.

Svalčice nam ne dajo nič, ker se oni gledajo, da bi mi njim dali. Ako kupiš svalčice, navadne ogrske, jih dobiš po prijateljsko po 30 vin. komad in še tistih ne zmerom. Kruha nam dajo malo, še zmerom po avstrijski pristojbini, če ga pa hočeš kupiti, da dobiš tudi po prijateljsko, hleb 16 kron. Ako bi hotel tukaj živeti po človeško — moral bi biti kapitalist. In kaj pa smo mi s suhimi žepi, ki so že vsi s pajčevino prepredeni? Ne vem, ne znam, kam to gre. Nazaj, nazaj srce mi sili, nazaj v ljubljanski raj. Ne vem, kako je! Nervozni smo že postali vsi in se včasih gledamo, kakor da bi bili vseh narodnosti? Sicer se tako in tako že delimo, ker pravi Slovenci, pravijo, da so sami Kranjci, Primorci smo Italijani, Korošci in Štajerci so pa nemčurji — tako je, jaz nisem temu kriv, če sem Italijan. V sobi, ki je 4 metre dolga in 3 metre široka, nas stanuje samo 25 mož, da ležimo ali spimo, se moramo izmenjavati kot straže. Če imamo kaj pušiti, pušimo, da nas kar davi dim, da smo že vsi postali nadušljivi. Nekaj fantov je že ubežalo, kaj je z njimi, ne vem. Nam pa še bolj grözijo s tem in nas vsak dan po desetkrat po imenih kličejo; včasih še sami pravijo, da samo eden manjka. V resnici jih je pa že ušlo kakih 40.

Orožniki mojega oddelka so že čez polovico spet iz ujetništva izpuščeni, samo mi iz Podkloštra, Brnce, Drobovelj in Djekš se še nahajamo kot ujetniki koroške vojske. Kaj naj rečem proti temu? So bili orožniki iz izpuščenih postaj kaj več kot mi, ali so morda samo oni služili Jugoslaviji, ker smo mi, kakor že omenjeno, delali za vse enako, kot velijo naši pred-

pisu, morda nas zato držijo in nas mogoče v njih področju porabijo.

Zelo na široko se nam je odprla naša lepa Jugoslavija pred toliko časom, ali žalibog, nam se je hitro zožila, da je celo toliko široka kot en kmetiški zelnik. Štiri straže z nataknenimi bodali nas stražijo noč in dan, tako da se niti ganiti ne moremo.

Sploh, zakaj so nas pošiljali na Koroško? Kaj so mislili, da bo ta peščica ubogih orožnikov in vojakov celo Koroško deželo stražila in zasedla in da bomo mi celo mejo ali bojno linijo držali? Škandal je, da se še zmerom po pokojnem avstrijskem kopitu ravna. Kaj delajo in kje so naši nekdanji slovenski fantje, da niso pristopili v pravem času v pomoč? O Bog, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo! Tu je že začel slabega edinstva naše Jugoslavije.

V naši sobi se tudi nahaja štabni narednik Jerko, ki je služil pri slovenskem planinskem polku in zasedel mejo v Borovljah pod poveljstvom majorja Lavriča. Ko je bil 7. jan. od nemških tolp ujet, so ga reveža prav pošteno s puškami nabubali in potem ga postavili za en zid, ga slekli do nagega in se mu postavili trije pijani vojaki z napetimi puškami nasproti, da ga ustrelijo. Sreča je, da je ravno v tistem trenutku prišel en nemški častnik, ki je vprašal, kaj delajo, in dejal: »Lassen sie ihn, der ist ein ruhiges Aas!« Šele potem so mu zopet veleli se obleči in ga vzeli kot ujetnika s seboj. Rane, katere so mu naredili, se še sedaj niso zacelile.

Na splošno grobega ravnanja in pretenja proti nam in našim fantom ni mogoče opisati. Samo to vem še dobro, da sem dva dni imel neprenehoma bodalo naperjeno na prsi, da sem še sam rekel, da naj mi prederejo prsi, ki jih je rodila mati Slovenka.

Nemčurji, ki so nas ujeli, so zmerom in tudi med seboj vedno le slovensko govorili in se priduševali, da oni so Slovenci in Nemci — samo zmerjali so nas v nemškem jeziku: »Steche ihn nieder, schieße den Hund, nieder mi der Bandel!« in tako naprej, da še sam ne znam več, kako, ker bi moral imeti glavo kot Polancev Tone, če bi hotel vse v njej obdržati, kakor je bilo. Nas orožnike iz Podkloštra in Brnce so peljali še tisti dan kot hrabri zmagovalci v Šmohor, kjer nas je ljudstvo z veseli mogočimi psovkami in v nas pljuvačič sprejelo; drugi dan pa spet nazaj čez Beljak v Špital na Dravi.

Tako in enako se je godilo nam in našim hrabrim Janezom na koroški meji.

Prosim v imenu vseh, da se kaj potrudite za nas in nas rešite iz suženjstva koroških vladarjev in že celemu svetu znane »poštenega« in »kulturnega« prebivalstva.

Seveda prav lepo pozdravljamo vse naše Slovence in Slovenke in kličemo na ves glas: Živijo Jugoslavija!

Slovenski fantje, vojaki nekdanje krute in grde Avstrije, izkažite se, da ste, ko je treba, tudi jugoslovanski vojaki! Na zdar!

Nemška vlada ugovarja.

Dunaj, 23. jan. (Lj. k. u.) Dun. koresp. urad poroča: Nemško-avstrijska vlada je vložila pri Narodni vladi v Ljubljani protest proti razpustitvi občinskega zastopa v Mariboru in okrajnega zastopa v Ptujju. Protest se opira na dejstvo, da se uradni delokrog navedenih avtonomnih oblastev razteza na ozemlje, katerega državno pripadnost je treba označiti vsaj kot dvomljivo. Ker sta si obe sosednji državi edini v tem, da se v spornih pokrajinah določijo njihovo končno pripadnost šele na mirovni konferenci, se je treba izogibati vsem odredbam, po katerih bi bili zasebniki ali avtonomne oblasti zaradi stremljenja, pripadati tej ali oni državi, ovirani v njihovih pravicah. Pričakuje se, da se bodo odredbe razpustitve čimprej razveljavile.

Demonstracije v Budimpešti.

Budimpešta, 23. jan. (Lj. k. u.) Dunaj. kor. urad poroča: Danes so zborovali tukaj brezposelni delavci. Po zborovanju se je množica napotila k poslopiju »Pesti Hirrapa«, ki je v svojem današnjem uvodniku razpravljala o brezdelju in o delomrznosti. Množica je razbila okna upravnistva in izložbe lista, vdrla nato v poslovne prostore, razdejala tamkaj opremo in raztrgala poslovne knjige. Del množice je skušal vdreti tudi v tiskarno, vendar pa mu je domača oborožena straža zabranila vhod. Medtem je dospelo redarstvo in Narodna straža na lice mesta. Demonstrantje so se nato razkropili.

Budimpešta, 23. jan. (Lj. k. u.) Ogrski kor. urad poroča, da so povodom demonstracij pri listu »Pesti Hirrapa« aretirali 4 osebe. Mestni načelnik je dal redakcijske in upravništvene prostore večjega števila časopisov zastražiti po policiji in po narodni straži.

Budimpešta, 23. januarja. (Lj. kor. ur.) Čehoslovaški tisk. urad poroča: Kakor doznava »Neues Wiener Journal«, so komunisti sinoči sklenili, da bodo poizkusili zasedeti vsa uredništva meščanskih listov in njihove tehnične obrate. Vlada bo seveda vsre ukrenila, da to prepreči.

Boljševiki poraženi.

Berlin, 23. jan. (Lj. k. u.) Dun. koresp. urad poroča: Glasom semkaj dospelih vesti iz Stockholma je doznal estlandski časopis »Sozialdemokraten«, da je Trockij brzojavil Sinovjevu, da bodo boljševiki bržčas primorani, izročiti Petrograd brez boja. Trockij javlja, da so bili boljševiki na severu popolnoma poraženi, ker so se čete, z generali na čelu, pridružile sovražniku. Od četrtega stavka v Petrogradu 60 tisoč delavcev.

Berlin, 24. jan. (Lj. k. u.) Glasom Čehoslov. tiska urada poročajo preko Stockholma iz Revala, da so bili boljševiki popolnoma premagani in da beže v neredu proti vzhodu.

Monarhistično gibanje na Portugalskem.

Ženeva, 23. januarja. (Lj. kor. ur.) Čehoslovaški tisk. urad poroča: Arden je zapustil London, je izjavil bivši kralj Manuel, da obsoja vsako krvlitiže za njegovo osebo. Ako bi ga pa velika večina dežele pozvala, da štiti državljanske pravice vsega prebivalstva, bi, podpiran po najboljših močeh Portugalske in računajoč na simpatijo entente, napravil vse, da bi naprendovalo protirepublikansko gibanje v glavnem mestu.

Mirovni posvet.

Pariz, 23. jan. (Lj. k. u.) Agence Havas poroča: Velesile so končale v torek razmotrivanje položaja v Rusiji. Predlog Wilsona so enoglasno sprejeli. Komisija, sestojeca iz 1 civilnega in 1 vojaškega zastopnika, odide na Otok princev v Carigrad, da sprejme odposlance štirih vlad, ki so sedaj na Ruskem. Po zaslišanju teh odposlancev, bo komisija podala konferenci poročilo. Konferenca bo končnoveljavno odločila. Na isti način so rešili poljski problem. Odposlali bodo v Gdanskó enako komisijo. V soboto bo javna plenarna seja, v kateri bodo razmotrivali vprašanje zveze narodov. Predsednik Wilson bo razložil svoj načrt. Naposled bodo imenovali poseben odsek za zvezo narodov in odsek za odškodnine.

Iz pokrajine.

kr Državni uradni list. V soboto izide prva številka uradnega lista (Službene Novine kraljevina SHS).

kr Nov profesor. Prestolonaslednik regent Aleksander bo imenoval dosedanjega privatnega docenta na češki univerzi v Pragi dr. Franja Smetanko za rednega profesorja fiziologije na hrvatskem vseučilišču v Zagrebu.

Iz Ljubljane.

I Uradniška mensa v Ljubljani. Gg. člani »Uradniške mense« se vljudno vabijo na občni zbor, ki se vrši v nedeljo, dne 26. januarja ob 1. uri popoldne v areni Narodnega doma. — Radi važnosti občnega zbora se prosi točne udeležbi. — Odbor.

I Občni zbor pogrebnega društva Marijine bratovščine se vrši v nedeljo, dne 26. januarja ob 10. uri popoldne v mali dvorani »Mestnega doma«. — Ker obsega dnevni red zelo važne točke, je dolžnost vsakega možkega člana, da se udeleži občnega zbora; kajti draginja pogrebniških potrebščin vedno narašča, tako da stane danes vsak pogreb odraslega umrlega člana 250 kron, in po zgledu, da se mora vse podražiti, se ni prizaneslo tudi temu humanitarnemu društvu, katerega člani pripadajo po večini le revnim slojem.

I Poziv! Tvrška Z. ima uslužbenega glavnega blaginika P. doma iz Gradca,

ki ne razume niti besede našega jezika. Ta človek ob vsaki priliki nesramno izvija in napada narodno misleče ljudi s svojim javnim zaničevanjem naše države. Tako se je pred kratkim o Srbih sledeče izjavil: »Was ist denn dieser Haufen von Serben da unten. Nichts als lauter Räuber und Mörder.« — Tvrška Z. se poziva, da takoj odpusti tega uradnika, ker bi v nasprotnem slučaju prišli s polnimi imeni in z ovadbo na Narodno vlado.

I Gorke klobasice. Najbolj smešni so Dunajčani. Sredi revolucije in med angleškimi koncerti začnejo misliti na one srečne čase, ko so kupili na ulici gorke klobasice s kruhom za par krajcarjev. Ni je bilo treba iskati — ponujali so jih, da se nisi mogel otresti sitnežev, tako kot kolporterja z listi ne. Dunajske elegije o klobasicah so izvirajoče iz srca, ker še danes ni drugače, ko je vendar že mir, ko so vsi doma. Ljubljancem pa je drugačen. Prvič on ne misli nikoli toliko na klobase kot na druge stvari. Drugič se mu stvar najbrž ne zdi vredna, da bi jo opeval v dolgi elegični prozi. In tretjič: klobase so zopet na trgu, mrzle in gorke, kakršne si želiš; poleg tega pa te vpraša prodajalka: »Ali boste tudi »mav« kruha? Pa še hel je. Štručka pa taka, da bi jo kmalu lahko zavil v bankovec, za katerega jo človek kupi. »Baraba«, ki je včasih kupila za par dvajsetih kosilcev in ga povzila kar sredi trga, bi danes nič ne opravila — če bi ne imela bankovcev, in ima jih. Kako na debelo živimo!

I O polnoči — miru še ni. Ob eni uri ponoči, ko vsak pošten človek spi, se lovi »pobje« po trgu, kričijo in zdi se, kot bi se hoteli stepsti, pa se ne stepo, samo domov jih ne mika. Stražnik pa stoji na vogalu ulice s puško, gleda in se očitno boji, da bi ga ne aretirali in mu vzeli puške. Seveda je sitno: v nobeni postavi ni zapisano kaj za ta zločin. Mimoidočih ne vznemirjajo, ker ni nobenega na ulici, med sabo se ne pretepljejo, ker se smejejo. Če pa človek ne napravi prestopka, se mu v svobodni prestolnici ne sme skriviti lasu. Ta naj naredi, kot policaj v Zagrebu. Skoči naj za Vodnikov spomenik: »Halo! Številka 100! Prosim nemudoma četo stražnikov, da vjamem razgrajoče. Tu Vodnikov trg!...« V Zagrebu so jo odkurili, v Ljubljani bi morda počakali, vedoč, da brezžični telefon ne deluje. Druge pomoči pa ni!

I Zaušnice in še — zaušnice. Po Ljubljani ni več varno hoditi. Kdor ima slabo vest, kar izseli naj se v Ameriko in ni gotovo, da ga še tam kaj nedoleti. Zgodi se, kot se je zgodilo oni gospodični pred... pardon! — grešnika ne povem. Torej neki gospodični se je približal elegantni gospod in pogledal v njene oči, ki so zasijale koj od neznanega strahu. Neznanec se je galantno priklonil, pri tem pa ni dvignil klobuka, ampak je sprožil roko — pa ne, da bi segel v njeno ročico, ampak njegova grda roka je napravila po zraku krog in se ustavila na točki med očmi in brado. To se je ponovilo parkrat. Gospica je kriknila, gospod je postal rdeč — ne od sramu, ampak od razburjenosti. Tudi dejal je baje nekaj. Nato sta jo popibala vsak na svojo

stran. Kaj je bilo vzrok ti operaciji? Pod avstrijskim orlom je gospica tega človeka denuncirala — kaj se pravi, biti v petnajstem letu denunciran, to ap že približno vsakdo ve. Vsi pravijo — prav je! Naj bo prav! Jaz pa, ki sem bil vso vojaško dobo ponižen infanterist, imam grozen strah, da me kdo mimoidočih ne spozna za »bivšega narednika«, ki je ... no: svinja na levo, svinja na desno — zmerjal in mrcvaril, da groza... Ravno zato je ta reč tako kočljiva.

Politična kronika.

p Smodej v Mariboru. (Lj. kor. urad.) Na povratku od graških pogajanj z Nemci in Američani zaradi določitve demarkacijske črte na Koroškem se mudi tukaj g. komisar Franc Smodej. Te dni odpotuje na Koroško.

p Smiljanić in Majster. (Lj. kor. urad.) Sinoči ob pol sedmih je dospel semkaj s Koroškega v spremstvu svojega generalštabnega šefa, podpolkovnika Ulmanskega, in dveh drugih častnikov general Smiljanić. K sprejemu se je zbral na kolodvoru ves tukajšnji častniški zbor z generalom Majstrom na čelu. Ob izstopu iz voza so generala Smiljanića častniki in številno občinstvo pozdravljali z živahnimi živoklici. Po prisrčnem pozdravu obeh generalov je imel general Majster nagovor in rekel med drugim: Pozdravljam Vas v imenu našega vrliga častništva in moštva, ki skupno hrabro brani severne meje Jugoslavije. Mi vsi vršimo z veseljem našo domovinsko dolžnost in nam je v ponos, da smo te lepe, najbolj eksponirane kraje na severu naše domovine ohranili naši domovini. Obetam in prisegam, da smo pripravljeni, braniti jo do zadnje kaplje krvi. — V svojem odgovoru je rekel general Smiljanić med drugim: Gospod general! V izredno čast si štejem, da imam priliko, Vas spoznati. Ves slovanski jug se ozira s ponosom na generala Majstra. Veseli nas, da imamo na najsevernejši točki naše Jugoslavije moža, ki skupno s svojimi vzornimi častniki in pogumnim moštvo tako krepko in uspešno brani enega najlepših kosov naše slovenske domovine pred grabežljivim sovragom. Bodite uverjeni, da sem pripravljen žrtvovati vse, do zadnje kaplje krvi za vas, brate Slovence, na meji. Še enkrat ponavljam, da smo na jugu vsi ponosni na vas, krepka naša predstraža na slovenskem Štajerju. Obenem pa tudi prisegam, da ne bomo žrtvovali sovragu niti enega kraja na meji, temveč bomo združili vse v skupno, lepo in svobodno slovensko domovino. Živeli naši branitelji na meji zelenega slovenskega Štajerja, živeli naš ponosni general Majster! — Kmalu nato se je general Smiljanić poslovil in nadaljeval pot v Ljubljano.

p Slovenci za prezidavo Belgrada. Iz Zagreba poročajo: G. Ivan Hribar, izredni poslanik države SHS v Pragi, je predložil belgrajski občini načrt o preureditvi Belgrada, ki je potreben znatnih prizidav valed vojnih poškodb in vsled prihodnjega razvoja, ki ga je pričakovati v novem

glavnem mestu velike države. Gosp. Ivan Hribar je predložil hkrati podrobne orise za prezidavo.

p Hervé o Rusiji. Ob novem letu je dospel v Pariz bivši ruski terorist Boris Savinkov, da izprosi od entente posredovanje in pomoč za Rusijo. Oh tej priliki je napisal Hervé, ki ga veže s Savinkom davno prijateljstvo, več člankov, polnih simpatij za ruski narod. Hervé dokazuje, da je bila nesreča za Rusijo, ker ob revoluciji leta 1917, ni stopil na čelo vladi Savinkov, moč smelega dejanja, ampak frazer Kerjenski, ki je vse pokvaril in odprl pot boljševizmu. S tem se je v Rusiji vse zrušilo. Toda junaški možje niso obupali in začeli boj. Danes odpor proti boljševizmu čimdalje bolj raste, posebno v Sibiriji, ob Donu, v Kubani in na Kavkazu. Revolucionarni socialisti, ki so imeli v zaupščeni ustavodajni dumi večino, so izpodkopali svojo moč z nesrečnim socializiranjem vse zemlje; zato se pa stalno krepki stranka demokratičnih republikancev. Na drugi strani pa v novi moči vstaja monarhistično - ustavna stranka, v kateri se čimdalje bolj zbira meščanstvo, banke in častniški zbor. Savinkov pravi, da je častniški zbor danes edini, popolnoma zanesljivi, na vse žrtve pripravljeni element v boju proti boljševizmu, ter govori o ruskem častniku s ponosom in občudovanjem. Hervé prorokuje, da bo iz sedanjega strašnega poloma izšel ruski narod pomlajen in preroben, kakor se je porodila sedanja Francoska iz svojega najglobjega ponižanja.

p Nemci se kregajo. Socialni demokrati pravijo, da so oni kot ovčarski psi, ki zenejo backe naprej in jih zavračajo po pravi poti. Backi so meščanske stranke. To pa meščanom ni kar nič po volji in trde, da imajo pač mnogo sedežev pri vodilnih mestih. Ti nemški meščani pa so naivni in ne vedo, kaj hočejo socialisti reči, da jim je revolucija samo pordečila frak — slama pa je ostala.

p Eden iz Amerike pride. Kdo? Wilsonov tajnik Ercel pride študirat našo mejo na severu (mejo na jugozapadu itak temeljito študirajo Lahi). Zdaj je na Moravskem, pogledal bo v Krakov, stopil v Prago, skočil v Budimpešto, tudi Dunaj si ogleda, potem pa pridemo na vrsto mi.

p Prav zares imamo! Ko smo zahtevali enotno Jugoslavijo v etnografičnih mejah, so vriskali Italijani, da kričijo samo časnikarji brez vsakega smisla in opore v politiki, kot to delajo na Laškem. Ko so pa slišali Koroščeve besede, da ne pustimo niti kosčka zemlje, jim je začela presti po glavi in ne morejo priti do sapa. Bodo že prišli, če jih kdo udari s pestjo po brbtu.

p Oskrba brezposelnih na Nemškem. Berlin, 23. januarja. (Lj. kor. ur.) Čehosl. tisk. urad poroča: Izza 15. t. m. veljajo nove določbe za oskrbo brezposelnih. Občine in občinske zveze ne smejo izplačati podpore, ako se brani brezposelni delati.

Po svetu.

s Uspeh jugoslovanske glasbe in umetnosti v Curihu. V Curihu so priredili Ju-

poslovani dne 13. t. m. v veliki dvorani Tonhalle koncert jugoslovanskih, ruskih in slovaških pesmi. Na koncertu je pela naša znana pevka Maja de Strozzi-Pečić, a spremljal jo je na klavirju njen soprog Bela Pečić. Koncert, ki je bil obiskan do zadnjega koticčka, in se bo moral ponoviti, se je vršil z velikim uspehom, in vsi prireditelji in sodelovalci so bili zelo navdušeno pozdravljeni od curiškega občinstva in tamošnje jugoslovanske kolonije. Po koncertu se je vršil svečan banket, ki ga je priredil pripravljalni odbor in katerega so se udeležili, razen odbora in sotrudnikov, vsi odličniki jugoslovanske in slovanske kolonije, zastopniki švicarske oblasti in mnogi Francozi.

s Masarykova delavnica. Kot poročajo listi, je dal Masaryk na Hradčanih pripraviti sobo, v kateri duševno dela tako kot je izgledala tedaj, ko je bil še profesor in je stanoval čisto preprosto v hiši arhitekta Materna. To ne bo nikaka sprejemnica, ampak intimen koticček za predsednika. Iz take sobe je šel Masaryk svoj čas v svet in se boril za češko samostojnost ter se vrnil kot zmagovalec v svojo preprosto sobo nazaj.

s Žensk bo preveč. Tako so danes izračunali, Ravno v letih, ko je prirastek porodov največji, je število žensk proti moškim najvišje, to je od 18. do 45. leta. V ti starosti so prišle pred vojno na 1000 moških 1004 ženske osebe. Zdaj pa pride na 1000 moških 1165 žensk. Mnogo, pa še daleč ne tako, kakor pravijo šaljivci: devet in ena kruljeva povrhu. Število žensk je v primeri z moškimi naraslo med vojno za 162%. Veliko število žensk bo moralo tedaj v zreli starosti iskati zaslužka, da se preživi, in opustiti misel na ženitev. Mnogo vdov bo moralo skrbeti za mladoletne otroke. Število porodov bo padalo. Šele čez 27 let bo ta diferenca odstranjena in bomo prišli zopet na staro število. Medtem se bo pa marsikaka — sedaj mlada — postarala. Slaba bodočnost za možitevi!

s Mesto brez žensk. Mesto brez ženā in deklic je na Kitajskem in se imenuje Mai-ma-tšin. Ime pomeni »kupiti in prodati«. Tedaj tržišče. To mesto ima 3000 moških duš. Nobene ženske, nobenega otroka ni v tem kraju. Mnogi moški, ki tam živijo, imajo otroke na Kitajskem, toda kitajska vlada ne dovoli, da bi jih pripeljali v Mai-ma-tšin, da bi se npravno slabo življenje na meji ne zaneslo v družine. Moški žive tam samo radi kupčije in obiskujejo družine tujatam. Toda družine ne smejo niti na obisk k očetom ali bratom. Naše ženske bodo gotovo rekly: kakšen dolgčas mora to biti!

s Vojaški pisatelj izginil. Na Dunaju je izginil vojaški pisatelj major Viktor Hueber, ki je urejal list »Staatswacht«, razumen človek, ki je pisal pred časom — in se s tem zameril mnogim — da so proletarci tudi častniki in stoje na strani delavcev. Dne 17. t. m. se je poslovil od svoje žene in šel v uredništvo. Naročil je ženi, naj pride zvečer ponj. Ker pa je bilo slabo vreme, žena ni šla ponj, a njega samega tudi ni bilo domov. Sodijo, da se je morda umoril, a zaman so preiskali vse sumljive koticčke. Tudi ni kazal proti ženi no-

bene potrnosti in žalosti ter je bil vesel. Skrivnosten slučaj je res zagoneten.

s Po zraku bomo letali. Na skandinavskem kongresu avijatikov so se napravili načrti za zračno pot preko Skandinavije, in sicer gre za progo London—Petrograd. Pravijo, da je mogoče preleteti to črto v 25 urah. Daljava znaša okroglo 2500 km.

s Japonska justica. Čudna je ta justica — pravica. Ko so prišli Japonci v Sibirijo, je padlo v njih roke devet Korejcev, ki so bili v službi Rusov kot delavci. Postavljeni so bili pred sodišče. Sodišče se je izjavilo, da sicer nima nič proti njim, da niso prekoračili nobene postave, pa je vendar bolje, da jih pošljejo za eno leto v pregnanstvo na samotne otoke. To so tudi izpolnili. — Polj gotovo je le bilo.

s Nič več sprejemnih izpitov. Modroslovná lakulteta kolumbijskega vseučilišča je sklenila, opustiti zastarele sprejemne izpite. Uvedla bo psihološke izpite na podlagi katerih se bo ugotavljala inteligenca dijakova in ne njegovo znanje.

s Novo ogromno letalo. Angleži bodo v kratkem izgotovili nov tip ogromnega letala. Dolg bo 75 čevljev, širok 150 čevljev.

s Roparski umor v Pragi. V Vinogradih so dobili moško truplo, ki je bilo polisnjeno v vrečo, ta pa je bila zavita v platno za šotore. Truplo je imelo vrv krog vratu in mnogo ran od uboda. Pri njem so našli torbico z 78 vinarji in dva lističa s seznamami vrec — bil je namreč trgovec. Pogrešali so ga že od 18. t. m. Gre najbrž za roparski umor, ker je imel pri sebi 800 kron denarja.

s Stara dragocena cunjica. Kaj je to? Po Tisi plava ta nekdanj poslikana, zdaj raztrgana cunjica, dokler jo povodenj ne vrže z vejevjem, peskom in drugo šaro na breg, kje bo premišljevala o strašni usodi... Najti je ne more nikdo več, in če bi jo našel, je ne more oživetiti. Nihče ne bi verjel, da je nekoč visela ta cunjica v grofovski sobani in pričala o svoji veliki dragocenosti. Slika Van Dyka. Dragocen okvir je vzela babura, dela vanj zrcalo in ga obesila na steno svojega stanovanja, da se gleda v njem. Čemu bi slika taki ženski? V Tiso je šla, ta »stara dragocena cunjica«. Krasne preproge so bile razrezane v krila. Kdo je kriv tega? Ali zamerimo ljudstvu, ki se je učilo skozi leta razdirati krasna svetišča, slike in kipe, srečo in življenje? In to smo delali oficijelno, pri nas c. in kr. uradno!

s Škandal v Solnogradu. Pred sodiščem se je vršila razprava radi tatvine, ki so jo izvršile mlade deklice nad nekim 75-letnim višjim štabnim zdravnikom. Ta je vabil k sebi v obiske 14- in 15letne deklice. Pri tem so mu deklice ukradle nad 6000 kron. To še ni bilo dosti. Prišli sta dve v njegovi odsotnosti in dejali, da sta poslani od preiskovalnega sodnika in sta preiskali sobo. Vzeli sta neke nelepe slike, ki jih je zdravnik preje deklicam kazal, in poleg tega tudi nekaj tisočakov. Pred sodišče niso prišle samo deklice, ampak tudi osebe, ki so jim hranile ali menjale denar. Bil je samo eden obsojen na dva meseca ječe, ker je sodeloval pri tatvini. Deklice so bile oproščene. In

zdravnik? Ta zasluži vrv! Pa bo morda še prost!

s Nekončani roman. Zadnje dni je aretirala policija v Lyonu deklico, o kateri so rekli, da je iz inozemstva. Pri zaslišanju je dejala, da je iz Avstrije in da prihaja iz Monakovega. Zbežala je od svojih starišev z nekim francoskim ujetnikom. V začetku vojne je stanovala s svojo družino v Parizu in je bila internirana v nekem taborišču. Od tam je bila odpuščena in je šla v Monakovo. Kako se je spoznala z mladim Francozom? Se je to zgodilo pred njenim odhodom iz Pariza? Ali pred prihodom v Monakovo? Naj je bilo, kakor je hotelo. Ko so se peljali francoski ujetniki, je skočila v vlak. Prešla je vso švico z vojaško kapo in plaščem in dospela v Amberieu. Šla je iz vlaka in šla v Lyon, kjer je ostala 24 ur. Vzela je listek za Troves in Saint-Dizier, kjer je bil ujetnik doma. V Dijonu pa je policija prekinila njeno romantično potovanje. Mlada inozemka je zdaj zaprta.

s Smrtna kazen. Neki vojak, ki je bil povabljen na večerjo v neki družini, je izustil originalen predlog. Ko so pri večerji, kot je to pri pojedinah navada, govorili o tem in onem, o lahkih in najtežjih stvareh, je znil vojak in dejal: »Vsak, ki bo izdeloval ali prodajal topove od cinka za otroke, naj se kaznuje s smrtjo!« To je malo hudo. In vendar... Ali nismo zagrešili mnogo z raznimi puškicami, čeladami, malimi vojaškimi uniformami?... in še drugimi stvarmi?

s Prognanstvo Viljema Krvavega. Na Nizozemskem govorē o Viljemu mnogo, pač zato, ker ga imajo v svoji sredi. Pravijo, da bodo holandski krogi ponudili ententi, da se bivši cesar internira na Curaçao ali v kaki drugi nizozemski koloniji, ki naj jo stražijo holandski vojaki. Tedaj — nova Sv. Helena.

s Velika nagrada. Pisatelj Toulet je dobil za svoj roman »Comme une fantasia« lepo nagrado, ki znaša 500.000 frankov. Lep denar!

s Pegasti legar v Berlinu. Glasom dunajskega kosp. urada poroča »Achtuhr-abendblatt«, da so v Berlinu poslednji čas ugotovili večje število obolenj za pegastim legarjem. Nedvomno je, da se je bolezen začela z vzhoda. Berlinski magistrat je ukrenil vse, da prepreči razširitev.

Aprovizacija.

a Meso na rdeče izkaznice B bo delila mestna aprovizacija v soboto dne 25. jan. in nedeljo dne 26. t. m. v cerkvi sv. Jožefa, po naslednjem redu: V soboto dne 25. t. m. popoldne od 1. do pol 2. ure št. 1 do 200, od pol 2. do 2. ure št. 201 do 400, od 2. do pol 3. ure št. 401 do 600, od pol 3. do 3. ure št. 601 do 800, od 3. do pol 4. ure št. 801 do 1000, od pol 4. do 4. ure št. 1001 do 1200, od 4. do pol 5. ure št. 1201 do 1400, od pol 5. do 5. ure št. 1401 do 1600, od 5. do pol 6. ure št. 1601 do 1800, od pol 6. do 6. ure št. 1800 do 2000. V nedeljo dne 26. jan. od 7. do pol 8. ure št. 2001 do 2200, od pol 8. do 8. ure št. 2201 do 2400, od 8. do pol 9. ure št. 2401 do konca.

Peter Klemen:

Moja pot.

Zapiski kurirja, ki je hodil prepočasi.

Prelezi smo počasi dolge rajde, prevzeli jih nismo, ker šlo je polževo, škripalo je, puhalo in se kadilo, da sam Bog pomagaj.

Zdelo se je, kakor da ima c. kr. avtomobil samomorilne misli radi rajne Avstrije, kateri so bili zvonovi odzvonili kakih štirinajst dni prej.

A Janušek ni odnehal, brcal je na vse strani, godrnjal nejasne besede, premetaval je prestave in sukali volanto kakor bi imel naloženih najmanj pet ton krivičnega blaga.

Prišli smo v Logatec. Italijanskega voštva je bilo povsod polno. Pred vsakim hlevom je stala straža; mal možic, zaviti v kratko pelerino in stopicajoč gorindol, ki se mu je na obrazu bralo, da bi mu bilo stokrat ljubše v gorki Apuliji ali kjerkoli kakor pa stražiti hleve v mrzlem zasednem ozemlju, kjer ga nihče ne razume in mu nihče ne privošči prijaznega pogleda.

Ustavili smo se v znani Kramarjevi gostilni, da kosimo, kajti bilo je že krog pol dveh popoldne. Polno Italijanov smo našli v gostilniških prostorih, večinoma moštva in par tenentejev (poročnikov). Pogovarjali so se med seboj, domačin se ni nihče zmešal zanje, natakariče so godrnjale: Da bi se že enkrat spravila stran ta tlaka! Tu sede, mi jih ne razumemo in oni ne razumejo nas, potem pa kasirajte, če morete.

Mlad podjeten obrtnik (mesar) vsled vojne dosedaj pri vojakih išče v svrhu nakupa gostilne in mesarije denarni zavod, oziroma privatnika, kateri bi mu z večjim **posojilom** omogočil uspešno delovanje. Isti bi imel sam po poroki na razpolago približno 10.000 kron. Obresti, povrnitev, event, drugi pogoji po dogovoru. Blagohotne ponudbe pod »Zajamčena poštenost« na upravnitvo tega lista. 569

Ravnatelj Ivan mi je svetoval, naj pozkušam pri vojakih izmenjati za lire kaj avstrijskega denarja.

Vprašal sem skupino vojakov, ki je sedela pri mizi, če kdo kaj menja. Vprašanje jih je zanimalo, postali so pozorni in so pripomnili, da prodajo lire, a kos za tri krone.

Ko sem jim pojasnil, da je najnovejša povelje italijanskega komandanta znižalo kurz lire za precejšnje, so odgovorili, da to povelje velja le za preprosto ljudstvo, češ, da ljudi, ki so revni, ne marajo oškodovati.

Kupčije nismo naredili, pogovora pa nisem hotel prekiniti in sem jih pobaral, koliko časa mislijo ostati v naših krajih.

Prvi, bil je zarjavel Sicilijanec, vsaj izreko je imel sicilijansko, je povedal, da ima doma ženo in otroke in da bi bil rad čimprej doma. Drugi je izjavil, da ne razume, čemu je prišel zmrzovat v naše kraje. Tretji pa, ki je rekel, da je Toskanec, je kazal še največ simpatije do okupacije in je rekel, da ostanejo pri nas dva, tri ali štiri mesece — e forse ancora di più (in mogoče še več).

Ravnatelj Ivan je bil dobil medtem nekje pri nekem znancu srbsko zastavo in jo pritrtil na naš avtomobil. Plačali smo svoje kosilo, zavzeli svoja prejšnja mesta na vozu in odšli smo preko Kalec proti Planini.

Od Logatca dalje je začela pritiskati od jugovzhoda močna burja, ki je kot ledena voda segala do kosti in mozga. Zastonj sem se zavijal v svojo suknjo in kratek kožušček, ki mi ga je bil posodil doktor Milko, da njemu ni bilo treba skrbeti zanj. Gospodje od komisije so počasi ustavljali svoj učeni razgovor, kajti burja je jemala sapa tudi njim, naš šofer pa je dobival vedno bolj modre roke in nezadovoljne poteze na obrazu so kričale, da tudi njemu ni prijetno.

Proti peti uri je bilo, ko smo prišli v Ilirsko Bistrico. Na cesti pred hotelom Hi-

rijo je stalo par italijanskih oficirjev. Eden izmed njih je dvignil roko in zaklical: Fermi (Stojte!). Obstali smo in moji gospodje sopotniki so izvlekli iz žepov svoje legitimacije, ki jim jih je bilo poslalo Narodno viječe iz Zagreba. Meni, ki so me izvolili šele en dan pred odhodom za kurirja, tega važnega dokumenta še niso bili vročili, a obljubili so mi biti, da ga dobim v Reki, kamor ga prinesejo iz Zagreba hrvatski odposlaniki za financijelne in gospodarske reči.

Ker sem bil torej brez legitimacije, mi ni kazalo ne govoriti, ne siliti se v ospredje.

Italijanski častnik, bil je karabinijerski stotnik, je pregledal pisanja in obenem konstatiral, da naš avtomobil ni naš, ampak last bivše avstrijske armade, to se pravi: italijanski. Trditi pravzaprav nismo mogli, da ni res tako, kajti naše vozilo je še vedno nosilo naslov »K. u. k. Autogruppe«. Vendar se je ravnatelj Ivan osrdil do pripombe, da je avtomobil njegova privatna last, ker ga je kupil od bivše avstrijske vojne uprave, a napravil je eno napako, da namreč ni gradiral usodepolnega napisa.

Stotniku pa to še vedno ni bilo dovolj. Ponavljal je, da nas brez generalovega dovoljenja ne more pustiti dalje, da pa se general, ki je bil nekje v Istri na inšpekciji, vrne v nekaj minutah.

Prišel je italijanski vojak s puško in bajonetom, ki je zastražil naš avtomobil, mi pa smo, kakor se spodobi, šli gret svoje ude in želodec v bližajo gostilno.

Kmalu se je nabralo v mali temni sobi vse polno možakarjev, ki so iskali radi okupacije sveta in tolažbe. A komaj smo bili dobro prigrizli kosček kruha in popili kozarec vina, je bil karabinijerski častnik že za nami in je ogorčeno izjavil, da mu tako zbiranje ljudi ni nič kaj simpatično. Raziti smo se morali takoj.

General, njegovega imena ne vem, saj je to tudi popolnoma postransko, je bil med tem časom prišel domov.

Visoki karabinijere je gospode od komisije peljal v avdijenco, jaz pa, ki sem bil brez legitimacije, sem zaostal in čakal rešitve. Neka gospa ki je videla, da me zebe, me je povabila na kozarček žganja in cigareto. Prav prijetno sem se ogrel v zakurjeni sobi, čakajoč, da pridejo moji sopotniki z dobro ali slabo novico.

In prišli so z novico, da gremo dalje. Gospod general je videl poštenost naših namenov in dovolil, da se peljemo dalje svojim potom. Da bi pa nas ne ustavila na cesti kakva druga italijanska straža, je odredil, da nas karabinijerski stotnik spremlja do Matulj, kjer je takrat šla demarkacijska črta in od koder je bila prosta pot do Reke.

In odšli smo s svojo staro škafijo v noč, pred nami pa je ropotal majhen italijanski avtomobilček, na katerem je sedela naša eskorta.

V Matuljah so nas naši spremljevalci zapustili, nam voščili srečno pot in lahka noč, mi pa smo se spustili po cesti navzdol proti Reki, kamor smo dospeli trudni in zmrzli okrog devete ure zvečer.

(Dalje.)

Vreče, dobro ohranjene, za žito, moko i. t. d., se kupi vsaka množira.
Španska stena 3 do 4 metra dolga in čez 2 metra visoka, se kupi.
2 polnojarmenika (Vollgatter) 18 ozir. 30" se kupita.
Elektromotor 220 voltov, 25 do 30 HP se kupi.

Ponudbe pod »Veletrgovina« na
Beseljak & Rožanc
 Frančevo nabrežje št. 5.

Anončna

Ekspedicija v vse jugoslovanske in inozemske časopise.

Al. Matelič, Ljubljana
 Kongresni trg št. 3/1.

Brezplačna sestava učinkovitih inseratov v vseh evropskih jezikih.

pisarna

Ugrabljena dediščina.

Kriminalen roman. Napisal Rihard Dallas.

(Dalje.)

»Da bi bil odvetnik, bi to prevzel jaz,« je dejal Bult. »Ker pa nisem, se morata odločiti vidva, če ne bom določil jaz. Ali se bosta pokorila moji odločbi?«

Ni bilo drugega izhoda. Če tudi sem se bal, da izbere ravno mene, sem pritrđil temu predlogu.

»A Vi, Litel?« je vprašal Bult.

Obotavljal se je za trenutek, pa je pritrđil.

Tedaj reče Bult: »Jaz sem za Litla.«

Oddahnil sem se. Winters je imel dobrega branitelja. Litel je pogledal na uro in dejal:

»Stiri je ura. Pripravljen sem, sprejeti nalogo. Vi, Bult, nam zdaj ne morete pomagati, a Dalas me bo peljal do Wintersa, da ga izprašamo.«

»Ali želite kaj od njega?« sem vprašal.

»Nočem gubiti časa. Imam še druge opravke.«

»Pohvaliti Vas moram,« je dejal Bult.

»Svet bo znal ceniti žrtev, ki jo doprinese za ubogega mladeniča.«

Litel je stresnil z glavo; ni bil človek, ki bi ljubil hvalo.

»Prevzel sem nalogo, to je vse,« je dejal.

»Dobro,« je dejal Bult. »Ne bom izgubljal besed. A predno se razidemo, Vas bi opozoril na nekaj.«

»In to bi bilo?« sem vprašal.

»To: če je resnično Vaše mnenje, da Winters ni kriv in da je kriv menda drugi, o tem bi Vas mogla najbolje informirati gospica Stantonova.«

Umolknil je; ko pa je videl, da pričakujeva nadaljevanja njegovih besed, je dejal:

»Če kdo ve, bi morala vedeti ona, kdo je pustil v njenem stanovanju plašč, če ni bila ona to sama. Morda je imela ključ od Hvajtove sobe. Če je imel on kako tajnost, je zanjo vedela ona prej, kot kdo drugi. Če sta se sprla, ga je zamrzila. Ni huššega sovražnika, nego je zapuščena ženska.«

»Vse, kar pravite, je resnica,« sem dejal. »Zato sem prosil Milesa, da izpraša žensko. Kaj je dosegel, ste čuli. Ona pravi; da ne ve o umoru ničesar.«

»Jaz sem uverjen o nasprotnem,« je odgovoril on.

»Vi ste na krivi poti,« je dejal Litel, »ker bi bila gospica neumna, da bi nesla plašč na stanovanje. Vrgla bi ga bila preje na ulico.«

»Vi pravniki se varate s svojimi zaključki. Žena, ki je storila umor, mora biti toliko predrzna, da napravi nekaj, kar se nam zdi nepojmljivo. Nočem reči, da je ona kriva. Če pa verujeta, da je Winters nedolžen, morata priti s pomočjo te dedkice zločincu na sled. Če Hvajt ni pustil tam plašča sam, ga je pustila ona, ali mora vedeti, kdo ga je pustil.«

Poslovil se je. Litel in jaz pa sva krenila do ječe, da se pogovoriva z Winter-

som. Ni mi bil ugoden ta obisk, a moral sem izpolniti Litlovo željo.

Ko sva prišla, sva bila puščena notri. Povedel sem Litlu do ječarja in mu povedal, da je to Wintersov branitelj. Ostro je pogledal Litla in dejal:

»Bojim se, da bo težek posel za Vas, gospod odvetnik.« Nato se je obrnil do mene: »Ni mu bolje.«

»Mislil sem, da mu pomore odmor v zaporu.«

»Da,« je dejal on, »bojim se, da ne bo končal dobro.«

Ko je prišel Winters, sem videl, da je ječar govoril resnico. Winters je bil bolj bled, bolj mršav in shujšan. Radostno me je pozdravil, a za Litla se ni zanimal, niti tedaj ne, ko mu je bil znan njegov obisk.

»Ni pomoči,« je dejal. »Iz časopisov razvidim, da me imajo vsi za krivca.«

»Jaz sodim nasprotno,« je dejal Litel, »prepričan sem o Vaši nedolžnosti, zato Vas bom branil.«

Ta trdna vera je dobro delovala na Wintersa. Velika teža je padla raz njega.

»In Vi ste čitali, kaj pišejo časopisi?« je dejal.

»Da,« je odgovoril Litel. »Zato sem prišel, da slišim resnico iz Vaših ust. Pri-povedujte!«

Winters je ponovil svojo povest, kot jo je pripovedoval že meni; to je potrdilo moje prepričanje o njegovi nedolžnosti.

Litel je pazno poslušal. Ko je Winters končal pripovedovanje, mu je stavil Litel nekaj vprašanj, na katere je odgovoril gladko.

Ko je bil razgovor dovršen, mi je dejal prijatelj:

»Ta človek je nedolžen; rešiti ga moramo.«

Jaz sem odobrnil njegove besede iz vsega srca.

»Koliko Vam bi lahko koristil?« sem vprašal.

»Za zdaj bom delal sam,« je dejal.

»Omejili se bomo na to, da preiščemo stvari, ki so nam pri rokah in ne bomo začinjali znova.«

Pritrđil sem. Šla sva dalje in govorila o vsem mogočem olede obrambe.

X. poglavje.

Prišel je dan razprave. Jaz sem sedel za svojo mizo in reševal neke akte, preden se otvori zasedanje.

Državni tajnik mi je obečal, da bo dal Wintersu vso priliko, da se lahko uspešno zagovarja.

Bila je ura deset, ko sem odložil delo in šel v dvorano. S težko muko sem stopil na svoje mesto.

Predsednika še ni bilo. Toda vsi drugi, pisarji in časniki so že sedeli na svojih mestih v ogradi, izza katere se je potiskala množica poslušalcev.

Litel je sedel za odvetniško mizo čisto mirno in gledal pred se. Pri drugi mizi so sedeli državni pravdnik in en porotnik. Med pričami sem videl Bulta, Davisa, Be-

lino Stantonovo, gospo Bunce, Milesa, Bentena, kot tudi ostale, ki so bili zaslišani v ti zadevi.

Nato so se odprla vrata ene dvorane, vstopil je predsednik in otvoril obravnavo. Najprvo se je tiho razgovarjal z državnim odvetnikom, nato je došel na poziv sodniškega pisarja obtoženec.

Vsi pogledi so se obrnili vanj; med poslušalci je nastalo nemirno gibanje, ker ga je hotel videti vsakdo.

Pogledal sem Wintersa, ki je med dvema stražnikoma stopil v dvorano. Na licih mu je ležal strah.

Ko je Winters sedel, je pisar prečital zaključek sodbe in vprašal kot navadno:

»Ali se priznate krivim ali nedolžnim?«

Vse je postalo smrtno tiho.

»Nedolžen sem,« je dejal Winters tiho.

Nato so prišli na vrsto porotniki. Bili so to sami ugledni ljudje. Mladi zastopnik državnega pravdnštva je navedel dokaze proti Wintersu.

Ko je bilo končano to, je prešlo pravdnštvo na zaslišanje prič. Litel je pazno poslušal kaj so pripovedovale te, toda redko jih je prekinil s kakim vprašanjem.

Ko je bila razprava za ta dan odložena, je pristopil Litel do obtoženca. Kaj sta govorila, ne vem. A zapazil sem nasmeš na obdolženčevem lieu, ko se je obrnil, daj pojde v ječo.

Litel je pogledal en trenutek za njim, nato je zmotal svoje popirje in se napravil da gre iz dvorane. Pristopil sem k njemu v misli, da prebijem večer v njegovi družbi, pa ni bilo mogoče, ker je bil molčed in zamišljen, niti ni rad govoril.

Drugi dan je poklicalo državno pravdnštvo Bentena za pričo, in zdaj se je pričela prava borba med brambo in obtožbo. Pri obsežnem zaslišanju je povedal Benton svoje doživljaje do najmanjše pičice, in to je še potrdilo sumnjo proti obtožencu.

Ko je državni pravdnik vse izvlekel iz njega, tedaj šele se je obrnil Litel do Bentena. On ni odpravil priče s par ravnodušnimi vprašanji. Začel je pravo zasliševanje, tako da ni vzbudil samo pozornosti sodnikov, ampak tudi porotnikov.

Litel ga je vprašal ostro, če je on pri prvi razpravi dejal, da je bil Winters pogosto pri Hvajtu in hotel od njega denarja in da se je izrazil, da Hvajtov denar pripada pravzaprav njemu.

Benten je dejal, da tega ni bil povedal.

»Zakaj ne?« je vprašal Litel.

Benten se je malo obotavljal, potem pa je dejal plaho, da on ni niti mislil na to.

Litel je čakal strpljivo na odgovor, potem pa dejal:

»Zdaj povejte porotnikom, zakaj ste bili zamoččali to izjavo? Morda zato, ker tedaj še niste opazili, da pade sum na Wintersa?«

»Da,« je dejal čez nekaj časa. »To bi mogel biti vzrok mojemu molku.«

(Dalje.)

Izdajatelj konsorcij »Večernega lista«.

Odgovorni urednik Viktor Cenčič.

Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.